

Nr. 1962/C/2568/III-5/2014

CONCLUZII

formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în cauza nr.23/1/2014/HP/P a Înaltei Curți de Casație și Justiție având ca obiect rezolvarea de principiu a următoarelor chestiuni de drept : *art.5 alin.1 din Codul penal trebuie interpretat în sensul că legea penală mai favorabilă este aplicabilă în cazul infracțiunilor săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 care nu au fost încă judecate definitiv și față de care s-a împlinit prescripția răspunderii penale până la data de 20 mai 2014 în interpretarea dată art.5 din Codul penal prin decizia nr.2/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, însă față de care prescripția răspunderii penale nu este împlinită în interpretarea dată aceluiași text legal prin decizia nr.265/2014 a Curții Constituționale ? În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, principiul legalității pedepsei permite ca, în situații precum cea în speță, după revirimentul jurisprudențial din 20 mai 2014, să se aplice o condamnare în ipoteza în care la momentul dezbaterilor judiciare, răspunderea penală era prescrisă și participanții la procesul penal nu au avut nicio dispută asupra acestei chestiuni ?*

Prin încheierea din 4 iulie 2014, pronunțată în dosarul nr.7269/320/2011, Curtea de Apel Târgu Mureș, Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie a adresat Înaltei Curți de Casație și Justiție solicitarea de a pronunța o hotărâre prin care să dea o rezolvare de principiu următoarelor chestiuni de drept :

„Art.5 alin.1 din Codul penal trebuie interpretat în sensul că legea penală mai favorabilă este aplicabilă în cazul infracțiunilor săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 care nu au fost încă judecate definitiv și față de care s-a împlinit prescripția răspunderii penale până la data de 20 mai 2014 în interpretarea dată art.5 din Codul penal prin decizia nr.2/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, însă față de care prescripția răspunderii penale nu este împlinită în interpretarea dată aceluiași text legal prin decizia nr.265/2014 a

Curții Constituționale ? În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, principiul legalității pedepsei permite ca, în situații precum cea în speță, după revirimentul jurisprudențial din 20 mai 2014, să se aplice o condamnare în ipoteza în care la momentul dezbaterilor judiciare, răspunderea penală era prescrisă și participanții la procesul penal nu au avut nicio dispută asupra acestei chestiuni ?

În concret se observă că prima problemă de drept supusă examinării Înaltei Curți de Casație și Justiție constă în lămurirea modului de aplicare a legii penale mai favorabile în cazul infracțiunilor săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 și judecate după publicarea deciziei nr.265/2014 a Curții Constituționale în Monitorul Oficial. Astfel, întrebarea a fost generată de împrejurarea că în acest interval de timp prin decizia nr.2/2014 a Completului pentru dezlegarea unor probleme de drept în materie penală din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a statuat la nivel de principiu în sensul aplicării legii penale mai favorabile pe instituții autonome, interpretare care a fost considerată neconstituțională prin decizia nr.265/2014 a Curții Constituționale. În raport de caracterul obligatoriu al acestor hotărâri s-a solicitat a se stabili dacă ele se circumscriu noțiunii de „lege” în accepțiunea art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și sunt la rândul lor supuse principiului reglementat în cuprinsul art.5 din Codul penal care ar conferi prioritate în aplicare deciziei nr.2/2014 a instanței supreme față de decizia nr.265/2014 a Curții Constituționale.

Întrebarea a fost formulată punctual cu referire la instituția prescripției răspunderii penale, însă problema abordată are caracter general pornind de la orientările jurisprudențiale existente în materia aplicării legii penale mai favorabile anterior pronunțării celor două decizii menționate și a fost generată de rezolvările diferite oferite de aceste decizii aceleiași probleme de drept.

În măsura în care instanța supremă va concluziona că decizia nr.2/2014 a Completului pentru dezlegarea unor probleme de drept în materie penală nu mai produce efecte juridice, s-a considerat necesar a se lămuri dacă o abordare de acest tip nu contravine principiului legalității pedepsei, întrucât în cauza în care a fost formulată întrebarea opiniile unanime ale participanților la proces în etapa dezbaterii apelului (dată la care nu era publicată decizia Curții Constituționale) au fost în sensul de a se constata împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

1. Succesiunea deciziilor relevante privind problema de drept examinată

Principiul statuat prin art.5 din Codul penal impune aplicarea legii penale mai favorabile în cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale.

Intrarea în vigoare a noilor coduri a generat soluții neunitare privind determinarea legii penale mai favorabile conturându-se două orientări jurisprudențiale. Acestea s-au fundamentat fie pe criteriul evaluării globale a legilor succesive, fie pe cel al aplicării instituțiilor juridice favorabile în mod autonom.

Prima hotărâre prealabilă menită să unifice practica neunitară formată pe marginea acestei probleme de drept a fost decizia nr.2 din 14 aprilie 2014 a Completului pentru dezlegarea unor probleme de drept în materie penală. Prin această hotărâre emisă în aplicarea art.5 din Codul penal s-a statuat că prescripția răspunderii penale reprezintă o instituție autonomă față de cea a pedepsei.

Deși pronunțată punctual în materia prescripției răspunderii penale, decizia menționată putea fi valorificată la nivel de principiu în materia aplicării art.5 din Codul penal, fiind incidentă și în cazul altor instituții juridice, întrucât consacrarea determinării legii penale mai favorabile pe baza instituțiilor juridice autonome avea o sferă mult mai largă de aplicare, nerezumându-se doar la instituția prescripției răspunderii penale.

Ulterior, prin decizia nr.265 din 6 mai 2014, având ca obiect examinarea constituționalității art.5 din Codul penal, Curtea Constituțională a constatat că textul de lege răspunde exigențelor constituționale doar în măsura în care în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile nu se combină prevederi din legi succesive.

În cuprinsul hotărârii mai sus menționate Curtea a arătat că dezlegarea dată prin decizia nr.2/2014 a instanței supreme modului de aplicare a art.5 din Codul penal în materia prescripției răspunderii penale are valențe neconstituționale, urmând ca această decizie să își înceteze efectele odată cu publicarea deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al României (paragraful 56).

Chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită pornește de la efectul obligatoriu al celor două decizii invocate, în raport de care s-a pus

problema dacă acestea se circumscriu noțiunii de „lege” în accepțiunea dată acesteia prin art.7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Totodată, s-a considerat necesar a se lămuri dacă aceste hotărâri, la rândul lor, sunt supuse principiului *mitior lex*, întrucât în atare situație decizia nr.2/2014 a instanței supreme ar reprezenta o lege penală mai favorabilă și ar produce în continuare efecte pentru situațiile juridice de genul celor relevate de instanța care a formulat sesizarea.

2. Analiza admisibilității sesizării

Pentru a fi admisibilă, sesizarea fundamentată pe procedura prevăzută de art.475 și următoarele din Codul de procedură penală trebuie să îndeplinească următoarele condiții cumulative :

- să existe o problemă de drept susceptibilă a fi soluționată în mod diferit de instanțe;
- de lămurirea chestiunii de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată;
- sesizarea să fie formulată de un complet investit cu soluționarea unei cauze în ultimă instanță;
- Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat asupra chestiunii de drept printr-o hotărâre prealabilă, recurs în interesul legii, respectiv aceasta să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare¹.

Din examinarea sesizării rezultă îndeplinirea primelor 3 condiții mai sus menționate.

Referitor la ultima condiție, în doctrină s-a statuat că aceasta este justificată de intenția de a nu se încărca inutil rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție cu cereri care vizează chestiuni de drept asupra cărora instanța supremă și-a spus părerea, ori urmează să-și spună părerea, în cadrul unor cereri prin care a fost deja investită².

În acest context se impune a se menționa că în cauzele care aveau ca obiect aplicarea art.5 din Codul penal, aflate pe rolul Completului pentru dezlegarea unor probleme de drept în materie penală la data publicării deciziei nr.265/2014 a Curții Constituționale în Monitorul Oficial al României, a fost

¹ Noul Cod de procedură penală, Coordonator Petre Buneci, Editura C.H.Beck, București, 2014, pag.569-570.

² Noul Cod de procedură penală, Coordonator Petre Buneci, Editura C.H.Beck, București, 2014, pag.570.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

expusă o argumentație juridică de tipul celei invocate de instanța care a formulat prezenta sesizare.

Astfel, în cuprinsul concluziilor formulate de Ministerul Public, atât în scris (în forma publicată pe site-ul www.mpublic.ro), cât și oral, s-a solicitat a se statua în sensul aplicării legii penale mai favorabile pe instituții autonome în acord cu decizia nr.2/2014 a instanței supreme în cazul situațiilor juridice născute anterior publicării în Monitorul Oficial al României a deciziei Curții Constituționale nr.265/2014, urmând ca această din urmă hotărâre să producă efecte doar pentru situațiile juridice născute după publicarea ei.

Argumentele expuse de Ministerul Public în cauza nr.5/1/2014/HP/P a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală au fost în sensul că în configurarea succesiunii de legi în ceea ce privește art.5 din Codul penal vor intra legea veche (art.5 din Codul penal care conținea și interpretarea neconstituțională, aceea a identificării legii penale mai favorabile potrivit criteriului instituțiilor autonome și care are caracter mai favorabil) și legea nouă (art.5 în interpretarea restrânsă la sensul constituțional, acela al identificării legii penale mai favorabile exclusiv potrivit criteriului aprecierii globale și care are caracter defavorabil). Comparând legile succesive, mai favorabilă va fi legea veche, legea nouă, conținând interpretarea constituțională a art.5 din Codul penal, având caracter restrictiv, mai sever, nu va retroactiva. Prin urmare, aceasta va fi aplicată numai situațiilor juridice create după apariția sa³.

Concluziile Ministerului Public au fost în același sens și în cauza nr.7/1/2014/HP/P aflată pe rolul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală la data publicării deciziei nr.265/2014 a Curții Constituționale.

În cuprinsul acestora s-a arătat că deciziile Curții Constituționale și hotărârile prealabile au caracter de izvor de drept penal prin prisma conținutului lor, respectiv al caracterului lor obligatoriu și general opozabil, întrucât impun reguli care au trăsăturile normelor cuprinse în legi.

Aceste hotărâri reprezintă acte „cu putere de lege”, interpretările din cuprinsul lor constituind norme cu forță juridică egală cu a legii, inclusiv în sensul autonom al Convenției Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia noțiunea de lege include și jurisprudența, în măsura în care aceasta este cunoscută (publicată) și constantă, ca atare aptă, pe de o parte, să reclame anume

³ www.mpublic.ro – concluzii_hp/2014/C5

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

conduite din partea destinatarilor legii și, pe de altă parte, să legitimeze așteptarea acestora ca în toate cazurile similare autoritatea să aibă același (previzibil) comportament.

În raport de această interpretare, Ministerul Public a concluzionat că aceste hotărâri, fiind „acte cu putere de lege” și succedându-se până la soluționarea definitivă a unei cauze, trebuie luate în considerare în procesul de stabilire a legii penale mai favorabile din acea cauză.

În acest context s-a considerat că pentru faptele comise anterior datei de 1 februarie 2014, interpretarea dată prin decizia instanței supreme are caracter de lege mai favorabilă, ea urmând a fi aplicată, în considerarea acestui caracter, situațiilor care s-au aflat, la un moment dat, sub imperiul ei.⁴

În concluzie, se observă că problema de drept invocată de Curtea de Apel Târgu Mureș a fost examinată anterior, la nivel de principiu, de Înalta Curte de Casație și Justiție în cele două cauze mai sus menționate.

În soluționarea acestor cauze, prin deciziile nr.5 din 26 mai 2014 și nr.9 din 2 iunie 2014, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a statuat *cu caracter de principiu* că decizia nr.265/2014 a Curții Constituționale produce efecte juridice în cazul tuturor situațiilor juridice supuse judecății sub imperiul ei, fără a face distincție în sensul solicitat de Ministerul Public, ceea ce reflectă faptul că instanța supremă și-a exprimat implicit punctul de vedere cu privire la această problemă de drept.

Revenind la condițiile de admisibilitate a sesizării fundamentate pe art.475 și următoarele din Codul de procedură penală, se constată că, prin examinarea concluziilor formulate de Ministerul Public în cele două cauze anterior menționate, Înalta Curte de Casație și Justiție a analizat, la nivel de principiu, problema de drept invocată de Curtea de Apel Târgu Mureș, punctual, în materia prescripției răspunderii penale.

Examinarea acestei chestiuni de drept, chiar și cu caracter subsidiar, de către instanța supremă conduce la inadmisibilitatea unei noi sesizări cu același obiect, problema de drept fiind lămurită implicit.

Această abordare rezultă și din cuprinsul deciziei nr.9/2014 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, prin care s-a respins ca inadmisibilă sesizarea instanței supreme, pe considerentul că printr-o hotărâre prealabilă anterioară s-a lămurit cu valoare de principiu

⁴ www.mpublic.ro – concluzii_hp/2014/C10

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

problema de drept supusă dezlegării, motiv pentru care sesizarea nu mai îndeplinește una din cerințele de admisibilitate prevăzute de art.475 din Codul de procedură penală.

Cea de-a doua întrebare formulată de Curtea de Apel Târgu Mureș, în sensul de a se lămuri dacă aplicarea deciziei nr.265/2014 a Curții Constituționale situațiilor juridice de acest tip ar putea fi contrară principiului legalității pedepsei, nu constituie o chestiune de drept propriu-zisă, ci un argument juridic invocat de instanța care a formulat sesizarea în susținerea propriei opinii exprimate referitor la întrebarea precedentă.

Transformarea acestui argument juridic într-o nouă problemă de drept s-a realizat în mod artificial, nefiind necesară o analiză distinctă a acesteia.

Instanța care a formulat sesizarea a accentuat componenta de previzibilitate a legii, necesitatea examinării principiului legalității pedepsei fiind determinată, în opinia sa, de faptul că după decizia nr.2/2014 a instanței supreme, soluțiile care puteau fi pronunțate în materia prescripției răspunderii penale erau previzibile, acestea modificându-se după publicarea deciziei nr.265/2014 a Curții Constituționale, prin care s-a statuat în sens contrar.

Față de considerentele expuse de instanța care a formulat sesizarea, se observă că acestea nu generează o problemă de drept distinctă, ci constituie argumente juridice în favoarea soluției propuse referitor la prima problemă de drept, motiv pentru care sesizarea este inadmisibilă.

Pentru aceste motive

În temeiul art.475 – art.477 din Codul de procedură penală

Vă solicităm

Respingerea ca inadmisibilă a sesizării formulată de Curtea de Apel Târgu Mureș – Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie în dosarul nr.7269/320/2011 în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile în vederea dezlegării de principiu a următoarei probleme de drept :

„Art.5 alin.1 din Codul penal trebuie interpretat în sensul că legea penală mai favorabilă este aplicabilă în cazul infracțiunilor săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 care nu au fost încă judecate definitiv și față de care s-a

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

împlinit prescripția răspunderii penale până la data de 20 mai 2014 în interpretarea dată art.5 din Codul penal prin decizia nr.2/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, însă față de care prescripția răspunderii penale nu este împlinită în interpretarea dată aceluiași text legal prin decizia nr.265/2014 a Curții Constituționale ? În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, principiul legalității pedepsei permite ca, în situații precum cea în speță, după revirimentul jurisprudențial din 20 mai 2014, să se aplice o condamnare în ipoteza în care la momentul dezbaterilor judiciare, răspunderea penală era prescrisă și participanții la procesul penal nu au avut nicio dispută asupra acestei chestiuni ?

**PROCUROR GENERAL,
TIBERIU MIHAIL NIȚU**